

Міністерство освіти і науки України,
Барановицький державний університет (Республіка Білорусь),
Державна вища професійна школа у м. Хелм (Польща),
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (Україна),
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького (Україна),
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка (Україна),
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (Україна),
Управління освіти Ніжинської міської ради Чернігівської області

ПОЧАТКОВА ОСВІТА:

ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

II-ї Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(21 жовтня 2021 року)

21 жовтня 2021 року
НІЖИН

Рекомендовано до друку Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М.Гоголя)
Протокол № 4 від 28.10.2021 року

Редакційна колегія:

- Турчин Тамара Миколаївна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, голова організаційного комітету конференції (Україна);
- Лісовець Олег Васильович** - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (Україна);
- Бейгер Галина** - доктор педагогіки, старший викладач кафедри педагогіки Державної вищої професійної школи у м. Хелм (Польща);
- Федій Ольга Андріївна** - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (Україна);
- Гудима Наталія Василівна** - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (Україна);
- Дубяга Світлана Миколаївна** - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри початкової освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького;
- Гордієнко Тетяна Володимирівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;
- Демченко Наталія Михайлівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;
- Градобик Валентина Валентинівна** – начальник Управління освіти Ніжинської міської ради.

- Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи.** Збірник матеріалів II-ї Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Ніжин, 21 жовтня 2021 року.
П65 Укладачі: Т.В.Гордієнко, Н.М.Демченко. Ніжин: НДУ ім. М.Гоголя, 2021. 199 с.

Збірник містить матеріали II-ї Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи», проведеної 21 жовтня 2021 р. в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя.

У збірнику матеріалів конференції друкуються тези наукового характеру та дискусійні публікації з професійної тематики, у яких відображені результати роздумів, міркувань, наукових пошуків, методичних розробок учених, викладачів, аспірантів, вчителів та вихователів, магістрантів та студентів, присвячені дослідженню актуальних проблем початкової освіти.

Збірник видано в авторській редакції мовою оригіналу.

За точність викладеного матеріалу, достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Іващенко Л.М. Виховання моральних цінностей дітей молодшого шкільного віку	58
Ікальчик А.П. Формування мовленнєвої компетентності молодших школярів на уроках української мови.....	60
Іонова О.М. Використання досвіду вальдорфської педагогіки в освітньому процесі української початкової школи	63
Кириленко Л.О., Гордієнко Т.В. Методика організації дослідницької діяльності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».....	64
Киричок І.І. Дискурсивна компетентність майбутніх учителів початкової школи як феномен	68
Кислякова А.О. Педагогічні технології формування критичного мислення майбутніх учителів початкової школи	70
Кінах Н.В. Феноменологія професійно-педагогічного підприємництва вчителя початкової школи.....	72
Клименко І.В., Коваленко Н.Д. Виховання підростаючого покоління в системі позашкільної освіти	74
Кожухівська К., Самойленко О.В. Класифікації і структура ціннісних орієнтацій особистості	76
Коновець І.О., Янко Н.О. Дослідження стану проблеми формування мовленнєвої компетентності учнів початкових класів у процесі роботи над текстами різних типів	79
Корзун О.В. «Класи просто неба» або «зелені» класи.....	81
Корзун О.В. До питання формування соціальної та здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів	82
Коробка О.Д. Педагогічні основи використання інтегрованих уроків у процесі навчання молодших школярів	84
Коростишівець О.О. Особливості кола читання та система «трьох кіл читання»	86
Костюк Л. М., Барнич О.В. Теоретичні аспекти розвитку творчої активності молодших школярів на уроках читання	88
Котельницька І.Ю. Умови реалізації та шляхи формування ключових компетентностей в молодших школярів	89
Коткова К.Г. Особливості проблемного навчання молодших школярів	91
Кулик І.О. Засоби реалізації діяльнісного підходу в сучасному закладі освіти	93
Ліпчевська І.Л. Впровадження візуальної структури «портрет» у мовно-літературну галузь початкової освіти	94
Лоук О.В. Формування ключової компетентності «підприємливість та фінансова грамотність» у молодших школярів: діяльнісний підхід.....	96
Лупаренко С.Є. Розвиток початкової освіти на західноукраїнських землях (початок ХХ ст.).....	98
Мажуга А.В., Твердохліб Т.С. Педагогічний комікс як засіб просвітницької роботи з батьками здобувачів початкової освіти.....	100
Мазуренко О.М. Теоретичні основи формування культури поведінки молодших школярів	102
Малишевська В.М. Реалізація змістової лінії «досліджуємо мовні явища» у процесі вивчення елементів синтаксису в початковій школі	103
Манько О.В. Інноваційні технології навчання на уроках літературного читання у початкових класах	105
Мартиненко Д.М. Взаємодія сім'ї і школи у формуванні особистості молодшого школяра.....	108

Іонова О.М. доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики викладання природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сучасні тенденції розвитку українського суспільства, втілення в життя Концепції «Нова українська школа» передбачають аналіз і залучення світового досвіду гуманістичної орієнтації в розв'язання актуальних завдань сучасної початкової освіти. З огляду на це особливий інтерес викликає понад сторічний досвід вальдорфської педагогіки, яку ЮНЕСКО визнало школою XXI століття, завдяки тому, що вона на практиці реалізує цілі й ідеали гуманістичної педагогіки.

Проведений аналіз нормативно-правової бази системи освіти України, світового досвіду реалізації вальдорфських підходів дозволив визначити такі основні напрями залучення ідей вальдорфської педагогіки в освітній процес української початкової школи:

- науково виважена оптимізація змісту початкового навчання: поглиблений взаємозв'язок, інтеграція навчальних тем і шкільних дисциплін, зокрема через уведення ущільненого погодинного викладання замкненими циклами – «поринання», що дозволяє раціонально використовувати й заощаджувати навчальний час, формувати цілісне, упорядковане знання через установлення узагальнених міжпредметних взаємозв'язків. До того ж, органічне включення у вивчення академічних дисциплін художньо-практичного освітнього компонента позитивно впливає на дитину: знімає фізично-душевну напругу, знижує тривожність, позбавляє фобічних реакцій, депресивних станів, стимулює розвиток психічних функцій дитини, її емоційно-ціннісного ставлення до оточення;

- удосконалення організації навчання, зокрема через ритмічну (гігієнічно-раціональну) побудову педагогічного процесу, що передбачає планування навчальних року, тижня, окремих уроків з урахуванням природних психофізіологічних людських ритмів (дихання, запам'ятовування й забування, сну й неспання, чергування здатності людини до зосередження й потреби в активній діяльності тощо). Це забезпечує запобігання стомлення учнів, сприяє ефективній адаптації дитини до навчання, розвитку її міцного здоров'я;

- застосування окремих оригінальних методик початкового навчання, зокрема: активно-ритмічного викладання математики, завдяки якому основні математичні поняття учні пізнають через власну емоційно-вольову діяльність, поглиблене переживання радості руху й рівноваги; вивчення іноземних мов, орієнтоване на розвиток усного мовлення дитини, формування її комунікативних здібностей, на психолого-педагогічну підготовку до життя в полікультурному суспільстві;

- розширення кола активних навчальних засобів (зокрема застосування нестандартних «підручників» – навчальних зошитів, створених дітьми самостійно), особистісно-орієнтованих методів (художньо-образне викладання, активно-практичне проектування тощо), а також якісної діагностики й оцінювання навчально-пізнавальної діяльності дитини, що надає можливість забезпечувати індивідуалізацію навчання, стимулює розвиток внутрішньої навчальної мотивації та творчої активності особистості;

- створення сприятливого освітнього середовища – як матеріального (позитивний вплив інтер'єру, дизайну шкільних приміщень), так і душевно-духовного, що

визначається насамперед характером взаємодії дитини з безпосереднім оточенням (учителі, товариші по навчанню, батьки), провідну роль у якому відіграє класний учитель (супроводжує школярів і викладає всі основні предмети впродовж перших 6-8 років).

Особистість класного вчителя є наріжним каменем вальдорфської школи, оскільки він є одночасно митцем, духовним наставником, лікарем, психологом, соціальним педагогом, що вимагає від педагога відповідальності, ініціативності, ентузіазму й самовіддачі. Завдяки цьому професійна діяльність вальдорфського вчителя спрямована на особистість дитини, її цілісний (інтелектуальний, емоційно-почуттєвий і вольовий) розвиток; реалізацію салютогенетичного (здоров'язбережувального) підходу до освіти школярів, забезпечення духовно-піднесеної, цілюще-емоційної взаємодії педагога з вихованцями.

У професійній діяльності класного вчителя суттєву допомогу надає організація внутрішньошкільного управління вальдорфської школи з її двома основними формами самоврядування, а саме: а) педагогічна колегія задіяних у школі вчителів (щотижневі вчительські конференції), що спонукає й підтримує дослідницьку позицію вчителя, стимулює його самоосвіту й самовиховання; б) батьківсько-вчительське правління (представляє правові інтереси школи, визначаючи й регулюючи її економічно-правовий баланс).

Заслужують на серйозну увагу й осмислення тісна взаємодія вальдорфської школи та сім'ї, активна участь батьків у побудові освітньої траєкторії дитини. Формами партнерської співпраці з батьками є специфічне проведення батьківських зборів, «відкритих» уроків, занять у мистецько-практичних гуртках (оркестри, хори, шкільний театр), організація різноманітних спільних заходів (календарні свята, виставки, ярмарки) тощо.

Література

1. Іонова О.М. Роль особистості вчителя у вальдорфській школі. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський зб. наук. пр. молодих учених. Дрогобич: ДДПУ імені Івана Франка, 2020. Вип. 27. Т.6. С.79-82.
2. Іонова О.М. Реалізація ідей Штайнер-педагогіки в освітньому процесі Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. *Новий колегіум*, 2019, №4. С. 80-85.
3. Штайнер Р. Общее учение о человеке как основа педагогики. Москва: Парсифаль, 1996. 176 с.

Кириленко Л.О., магістрантка факультету психології та соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Гордієнко Т.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Використання дослідницького методу у процесі пізнання навколишнього світу має велике значення, оскільки реалізує пошукову діяльність учнів, спрямовану на творчий розвиток особистості, дозволяє накопичити достовірні конкретно-образні уявлення про